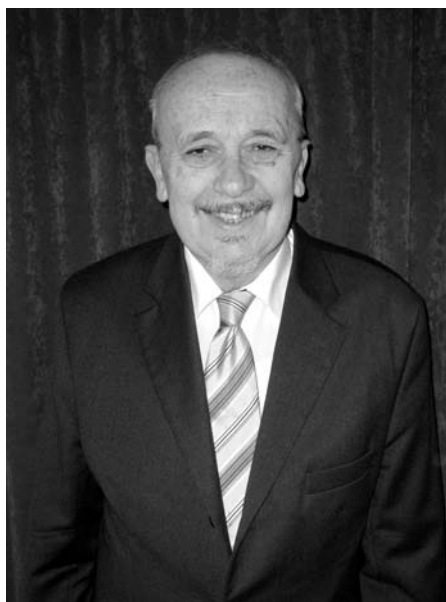

Egy kürtművész réz-metszetei

Friedrich Ádámot Bartók-díjjal tüntették ki

Amikor átadták

a Bartók Béla-Pásztory Ditta-díjat Friedrich Ádámnak, Kovács Béla klarinétművész, a kuratórium egyik tagja mondta el méltatásául, hogy a kitüntetést több évtizedes muzsikusi tevékenységéért, a szép hangért, a mindig muzikális előadásért, a biztos hangindításért, a tanári munkájáért, valamint a sok nyelven előadott, oktatói módszeréért kapja. A kürtművész Ferencsik János irányítása alatt muzsikálhatott az Állami Hangversenyzenekarban, a Magyar Kamarazenekarnak, majd a Liszt Ferenc Kamarazenekarnak volt az első kürtöse, s ma, hetvenkét évesen is tanít a Zeneakadémián.

! *Ez már a második Bartók-Pásztory díja...*

– Igen, az elsőt azonban nem egyedül, hanem század magammal az Állami Hangversenyzenekar tagjaként kaptam, ezzel a kitüntetéssel ismerték el az együttes munkáját 1987-ben... Most az elismerés meglepett, 70 éves koromig számítottam rá, tudom, hogy rajta voltam a listán, de már nem gondoltam, hogy valaha is megkapom a Bartók-Pásztory-díjat. Egyébként megszoktam már, hogy későn kapom meg az elismeréseket, a Liszt-díjra például kilencszer terjesztettek fel, mire átvehettem. Akkor már túl is voltam azon a koron, amikor ezt a kitüntetést szokás osztogatni. Nem is akartam átvenni, végül a Filharmónia vezetője, Lakatos Éva beszélt rá, azt mondta, annyit harcolt a díjért, hogy velem nem tehetem meg, hogy nem veszem át. Ami a zenét illeti, minden koncert befejezett dolog. S attól, hogy én jónak gondolok valamit, nem biztos, hogy arról a közönség is hasonlóan vélekedik. Furcsa módon ez fordítva is lehetséges. A hangversenyeim-

nek volt egy szigorú kritikusa a feleségem személyében, aki csellótanárként valóban jól tudta megítélni, mi hangzik el. Nem is számított koncertnek, amelyen nem volt ott. Még nem is szereztem diplomát, de már másodévesként, 1958-tól 1960-ig a MÁV Szimfonikusoknál játszhattam, s mielőtt végeztem, már az Állami Hangversenyzenekar tagja lettem. Tizennyolc jelentkezőből, próbajátékon választottak ki. Ferencsik János irányította ebben az időben az együttest, rengeteget lehetett tőle tanulni. Már ekkor is foglalkoztattak a nyelvek. Mikor az élet úgy hozta, hogy külföldre is kijutottam, rájöttem, milyen óriási dolog, ha az ember meg tud szólalni idegen nyelven is. Oroszul, németül tanultam a miskolci zenei gimnáziumban, de kijutottam Lengyelországba is egy főiskolás csoporttal 50 napra, az alatt egész jól megtanultam lengyelül is.

! *Néhány év elteltével pedig már meg is kapta az első kürtös kinevezését.*

– Nagyon jó volt Ferencsikkel játszani. Tőle azt is el lehetett sajátítani, hogy hogyan kell egy zenekarral próbálni, odafigyelt a fiatalokra. Úgy gyakoroltatta az egyes részeket, hogy a szólót játszó ne érezzen magán túl nagy nyomást. Engem megkedvelt, mondhatom, később szinte barátságban voltunk. Mielőtt azonban az ÁHZ-hoz kerültem volna, rossz hírem volt, kötekedőnek, szemtelennek tartottak (nem is ok nélkül), így megfogadtam, hogy nagyon udvarias, figyelmes leszek. Mindenkire előreengedtem az ajtónál, mindenkire mosolyogtam, mindenkire kedves voltam, s rövid időn belül elfogadott a kürtszólam, sőt az egész zenekar. Nagyon jó barátom lett Konrád György, aki minden kisebb-nagyobb szólóm után rám nézett, s a tanácsainak nagy hasznát vettem. Velem ma is rendszeresen teniszszerezem... Tátrai Vilmos volt a zenekar koncertmestere, s meghívott a Magyar Ka-

marazenekarba is. Nagy élmény volt, hogy 1963-ban a Salzburgi Ünnepi Játékokon játszottunk. Majd a Liszt Ferenc Kamarazenekarnak lettem az első kürtöse, később pedig a Budapesti Fesztiválzenekarnak is alapító tagja voltam. Remek volt, hogy az ember utazgatható – ezt abban az időben nem tehettem meg mindenki. A nyelvek is gyarapodtak, az egyik zenekari tagtól angolul tanultam, az olaszt az egyik turné előtt kezdtem el tanulni, majd a spanyol és a cseh nyelvvel is bővült a sor, bár tegyük hozzá, hogy ha az ember nem gyakorolja minden nap a nyelveket, nagyon megkopik a tudása. Mindennek később nagy hasznát vettem, amikor zsűrizni jártam, kurzusokat tartottam.

■ *Gondolom, a tanításban is...*

– Igen, a kurzusok, zsűrizés során nélkülözhetetlen, most ráadásul van egy kínai növendékem, aki az angol mellett egyre jobban beszél németül is, így mindkét nyelvet használjuk.

■ *Ha jól számolom, összesen négy évtizede tanít.*

– Úgy van, s mindez három zeneiskolai esztendővel indult. Akkoriban ugyanis azt mondták, a konzervatóriumi oktatói munkára akkor van lehetőség, ha vagy belép az ember a pártba, vagy zeneiskolában kezd tanítani. Ez utóbbit választottam. Végigjártam a számléírást, s a Zeneakadémiának 1983-ban lettem a tanára. Tényleg tanítva tanul az ember, magam is sokat köszönhetek ennek a hivatásnak. Az volt egyébként az igazi, amikor még magam is játszottam a hangszeren, akkor tényleg mindent azonnal meg tudtam a növendékeknek mutatni. Bár sokat változott mára a világ, ma is próbálom magam a növendékek helyzetébe képzelni, s minél jobban átérezni a nehézségeiket, a problémáikat...

■ *Annak idején Ön miért választotta a kürtöt hangszeréül?*

– Tizenhárom éves koromig Hajdúböszörményben laktunk, az édesanyám zongorát, szolfézszt tanított, majd mielőtt átköltöztünk Miskolcra, egyszer véletlenül a kezembe került egy kürt. A hangszer maga is nagyon megtetszett, de persze nem sikerült megszólaltatni. Ez a harc aztán évtizedekig folytatódott. Emellett zongorát és csellót is tanultam, gőzerővel. Tulajdonképpen az döntötte el a dolgot, hogy két szakfelügyelő is azt mondta – Ónozó János és Romagnoli Ferenc –,

énbelőlem soha nem lesz kürtös... Ezen úgy megmérgeződtem, hogy nagyon komolyan nekiálltam gyakorolni, fel is vettem a Zeneakadémiára, ahol éppen Romagnoli Ferenc, valamint Lubik Zoltán lett a tanárom. A kihagyott esztendők azonban később nagyon hiányoztak főleg technikailag. Viszont a cselló és a zongora kellően megtámogatták a tudásom zenei részét. Utólag sem bánom, hogy mindez így történt. Egyébként a csellót a felvételi után még egy évig nem hagytam abba. Sebestyén Sándornál, Sebestyén János édesapjánál tanultam. A kürt-tanárom azonban nagyon haragudott ezért, az volt számára ugyanis a fontos, hogy minden növendék minden órán ott üljön... A diplomát követően rengeteget gyakoroltam a kürtön, két nemzetközi verseny kedvéért, de mindkettőn már az elején elvéreztem. Ma a fiatalok jobban tudnak játszani a hangszeren, mint mi egykor, de azért nem tudnak mindent szerencsére, különben minék is tanítanék?

■ *Mikor indult a szólólista karrierje?*

– Ez lassú folyamat volt. Akkoriban ugyanis Tarjáni Ferenc volt az első számú kürtös, nem volt szükség még egyre... Aztán 1971-ben kaptam az első szóló fel-lépésemet, külföldi karmester vezényletével. Ez jól sikerült, s ezt követően kezdtem el szólóztatni. Számomra a kamarazenekari játék jelentette a legnagyobb nehézséget. 16 vonós és 2 oboa mellett még a lélegzetvétel is hallatszik. Idegileg is nagyon jól kell bírni. Ez nekem azért nem mindig sikerült, akadtak látványos letörések is a pályámon. Szóval, nem volt végig fenéig tejfel...

■ *A tanításban azonban nincsenek ilyen negatív tapasztalatai, hiszen sok neves növendék került már ki a keze alól...*

– Sokszor eljárak az egykori és jelenlegi növendékeim hangversenyeire, hogy meghallgassam, mennyit fejlődtek, milyen jól játszanak, milyen bátrak. Kicsit irigylem is őket... Szinte mindenkiel igyekszem tartani a kapcsolatot, ha más-képp nem, hát interneten keresztül. Büszke lehetek olyan egykori tanítványaimra, mint Nagy Miklós, Seeman László, Szőke Zoltán, Benyus János – ők egyébként mind többszörös nemzetközi verseny győztesek, de a jelenlegi növendékeim között is vannak nagyon tehetségesek.

■ *Mire igyekszik őket elsősorban megtanítani?*

– A muzsikós életét, a gyakorlást, a tanulást a sporthoz tudom hasonlítani. Olyan ez, mint a tizenegyes rúgás, akár-mennyit gyakorolja is valaki, mégsem sikerül mindig... A hibázás lehetősége mindig, mindenben benne van. A hangzás, a muzikalitás a lényeg, az, hogy az előadásnak van-e mondandója, nem az esetleges egy-két hiba. A hangszeroztatás lényege szerintem a szépre tanítás. Mindig arra törekszem, hogy ne csak arról szóljon a dolog, hogy a hangokat minél gyorsabban és pontosabban játsszák le. Legyen mögötte tartalom, mondanivaló. Arra biztatom őket, hogy tanuljanak nyelveket és menjenek versenyekre. Nagyon sok bírálóbizottságban ültem, s azt tapasztaltam, hogy nem kell ahhoz feltétlenül győzni, hogy valakire felfigyeljenek, s esetleg meghívják egy zenekarba, vagy szólószereplésekre. A próbán is figyeljék a zenét, ne unatkozzanak. Nemcsak az az érdekes, ha egy szólót szépen eljátszanak, hanem az is, ha úgy tudnak muzsikálni, hogy a zenekari összjátékból nem is hallatszik ki a kürt, mégis szebbé teszi a zenekar hangzását.

■ *Az elmúlt években olyan szokatlan dologra is vállalkozott, mint műsorvezetés a Muzsikáló délutánban, éveken keresztül...*

– Magam jelentkeztem, mert hallgatva a rádiót arra jutottam, ezt én is meg tudnám csinálni. A próbafelvételen pedig megfeleltam. Nagyon szerettem a műsorvezetést, utána néztem mindig alaposan mindennek, de a saját emlékeimből is volt mit idézni. Kertész Iván volt a szerkesztő, vele remekül dolgoztunk együtt. Tudtam elérni... A zenéhez illő verseket kerestem, igyekeztem minél színesebbé tenni az adást. Egészen addig dolgoztam a rádióban, míg az új struktúraváltás meg nem történt.

■ *Könyvet is írt Réz-metszetek címmel...*

– Erre a családom ösztökélt, a feleségem és a lányaim, azt mondták, annyi minden történt velem, érdemes lenne ezt mind leírni. S bár nagyon sok nehézséggel járt a megjelentetése, a kötet muzsikós körökben sikert aratott. Nem összefüggő életregény, hanem elmesélek benne néhány történetet, találkozásokat kis és nagy emberekkel, élményeket, félelmeket és diadalmas pillanatokat a pódiumon...

R. Zs.